

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

School Administration According to Sufficiency Economy Philosophy of Ban
Pong Mae Lob Under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 1

¹จิตาภา สุตทิพงษ์, ²ธีระภัทร ประสมสุข และ ³ปรีชาชาญ อินทรชิต

¹Chidapa Suttipong, ²Teerapat Prasomsuk and ³Preechachan Intarachit

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

North-Chiang Mai University, Thailand.

E-mail: ¹chidapa.suttipong@gmail.com, ²teerapat@northcm.ac.th , ³preechachan@northcm.ac.th

Received March 20, 2023; Revised April 21, 2023; Accepted April 23, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 42 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน รวมทั้งสิ้น 5 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของชุมชน ควรมีการกำหนดคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนหรือคณะทำงานในวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

Abstract

This article aimed to study school administration and to study guidelines of school administration according to Sufficiency Economy Philosophy of Ban Pong Mae Lob under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 1. The population included 42 school administrators, teachers, and school committees, and the interviewees were school administrators and the head of groups, a total of 5 people. The tools of this study were a 5-scale questionnaire and structured interviews. The data were analyzed using statistical methods of frequency, percentages, averages, and standard deviations.

The results revealed that 1) the school administration according to Sufficiency Economy Philosophy of Ban Pong Mae Lob under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 1, in overall, the average was at a high level. Considering the details, the curriculum and teaching management was at a high level, followed by the learner development activity management was at a high level, the personnel development of the school was at a high level, and the last was the management of the school was at a moderate level. 2) The guidelines for the school administration according to Sufficiency Economy Philosophy were as follows; the school should organize school committees' meetings to study and analyze the conditions, problems, and needs of the community. The quality of the learning management plan that integrates the philosophy of the sufficiency economy in various learning subjects should be defined. The personnel and stakeholders should be informed to understand, and raise awareness to cooperate in organizing learner development activities. There should be educational training for teachers or working groups in planning and setting the objectives of the curriculum.

Keywords: School Administration; Philosophy of Sufficiency Economy; Educational Training

บทนำ

การปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้นำมาหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและ ยั่งยืน (สภาพัฒน์: แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเสมือนแสงเทียนที่ส่องสว่างให้เห็นหนทางที่จะก้าวเดินต่อไปของแต่ละบุคคล ชุมชน และของประเทศชาติ ซึ่งในปัจจุบันประชาชนชาวไทยทุกระดับในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป ได้อ้อนกลับมาให้ความสำคัญกับการพัฒนา และดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 75 ระบุว่า รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ระบบการศึกษา และได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปลูกฝัง อบรมบ่มเพาะสร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อีกทั้งได้กำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี 2549 ถึงปัจจุบัน เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียนสามารถน้อมนำวิถีชีวิตของตนเองเข้าสู่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการบูรณาการทั้งในส่วนของการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากร และได้กำหนดเป็นโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ และนำมาบูรณาการ ในการบริหารจัดการด้านงานวิชาการโดยเฉพาะด้านการจัดการเรียน การสอน เพื่อให้บรรลุมุ่งหมายของหลักสูตรจึงได้กำหนดนโยบายให้มีการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในทุกระดับ ประกอบด้วย 1) สถานศึกษา นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามี ความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ชุมชน ผู้ปกครอง ดำเนินชีวิตและมีการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การนำนโยบาย การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแผนดำเนินงานหลักยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมรูปแบบต่าง ๆ พัฒนาบุคลากร เครือข่าย และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ 2) ด้านการนำสู่การปฏิบัติ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) ด้านประสานงานร่วมมือและเชื่อมโยง เครือข่ายสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) ด้านการติดตาม ประเมินผล โดยการพัฒนาดัชนีตัวชี้วัดนักเรียน นักศึกษา บุคลากร ตลอดจนประชาชน ที่รับบริการ ให้เกิดความรู้ทักษะเจตคติและสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาจึงได้นำนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ 5) ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) จากได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพปัญหา สถานศึกษาขาดการกำกับ นิเทศติดตามทุกระดับ ขาดความตระหนัก ความรู้ความ ร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (พรชัย เจตมานัน และ คณะ, 2566) จำเป็นที่จะต้องมึรูปแบบในการวางแผนระบบ การจัดการที่ดี จึงจะสามารถพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายวัตถุประสงค์ พันธกิจของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้

จากปัญหาที่พบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ถึงแม้ว่าจะนำยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ แต่อาจยังขาด ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีแนวคิดและยึดหลักปฏิบัติโดยทางสายกลาง ดังนั้นจึง ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบอย่างจริงจัง ในการนำ กลยุทธ์การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการภายในสถานศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ

อย่างเป็นรูปธรรม แล้วขยายผลไปยังชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงสถานศึกษา (Phumphongkhochasorn et al., 2022) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือเป็นการกิจสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจและดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ เพื่อศึกษาถึงสภาพการการบริหารงานวิชาการและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบทุกๆสาขาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

กรอบการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน

1. **ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา** สถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

- 1) ทบทวนปรับปรุงพัฒนาโครงสร้าง และกระบวนการบริหารจัดการ
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์นโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรม
- 3) พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารครูและกรรมการสถานศึกษา
- 4) จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 5) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา
- 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

2. **ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน** สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ด้านหลักสูตร สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์เป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา ทบทวนเนื้อหาสาระสำคัญทั้ง 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งกิจกรรมเสริมที่เคยจัดมาก่อนและเห็นว่าสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม จัดทำสาระการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้องกับ วิถีชีวิตของผู้เรียนเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริงบูรณาการหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน โดยมี แนวทางดำเนินการคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์การจัดการการเผชิญสถานการณ์การแก้ปัญหา ฯลฯ เน้นการทดลองการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาทั้งในรูปของการจัดทำโครงการโครงการงานและอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่มบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ ประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมความรู้ทักษะกระบวนการ เจตคติคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญาอารมณ์และสังคมเสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมสามารถจัดการ ตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะดังนี้

- 1) กิจกรรมแนะแนว
- 2) กิจกรรมนักเรียน
- 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แนวปฏิบัติ คือ พัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพภูมิทัศน์ของสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่น อยู่ในสภาพที่มั่นคงปลอดภัย เหมาะสม พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นและของชาติ ส่งเสริมคุณธรรมภายในโรงเรียน เน้นความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติกิจกรรม มีการจัดทำโครงการและกิจกรรมดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอจากแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (ปรียานุช พิบูลสรารุช, 2550) เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา กล่าวคือ เป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีหลักแนวคิดของการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการดังนี้ (ณัฐพงศ์ ทองภักดี, 2550)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยดำรงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลเงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้รอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

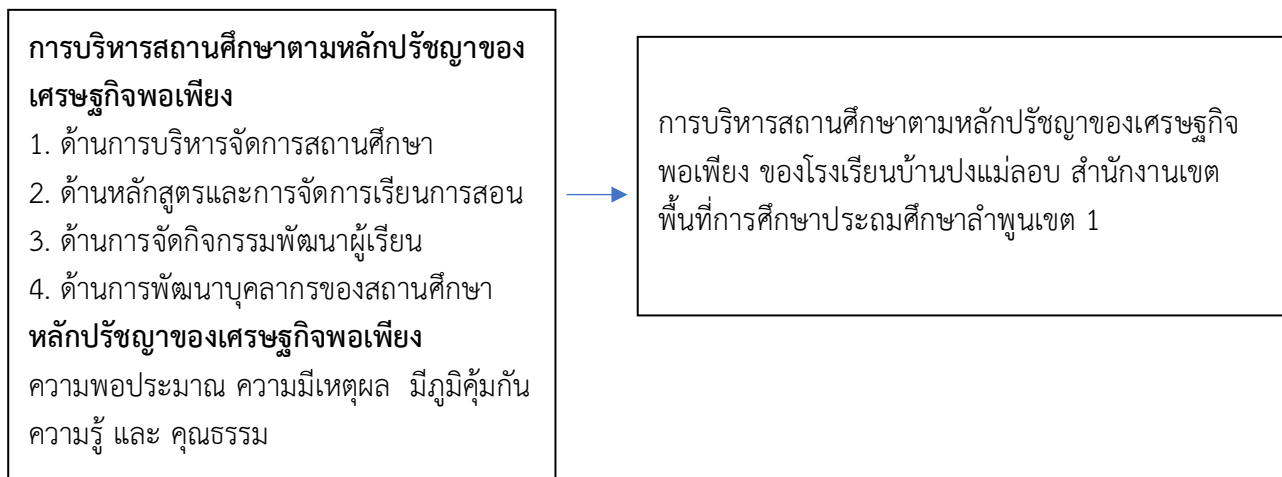
2. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วยความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตความอดทนและความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่จากหลักคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นคือการพัฒนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ที่คำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนของบุคคลในทุกระดับชั้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 42 คน แยกเป็นผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 33 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 8 คน

แหล่งข้อมูลการสัมภาษณ์ คือผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน รวมทั้งสิ้น 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1) โดยทำเรื่องขออนุญาตและแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ทุกฉบับ

4) ผู้วิจัยจำแนกแบบสอบถาม โดยการแยกฉบับตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำคะแนนที่ได้จัดพิมพ์ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

1) โดยทำเรื่องขออนุญาตและแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้ นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ในการหาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย ได้ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ ความถี่และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2) วิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ โดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้ว นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 209)

3) วิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละ(Percentage)

1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นปลายเปิด เสนอในรูปของความเรียงโดยเรียงตามลำดับความถี่

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (μ) หาค่าตัวกลาง

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) แต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนน แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางโดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของแต่ละข้อ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากดังตารางที่ 1

ด้าน	รายการ	ระดับการบริหาร		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.49	0.65	ปานกลาง
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	3.57	0.68	มาก
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.63	มาก
4	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	3.51	0.70	มาก
โดยรวม		3.53	0.67	มาก

จากตาราง 1 ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เมื่อเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษาจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน และผู้เรียน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของชุมชนทำความเข้าใจในบริบทของชุมชน สังคม เพื่อส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้พร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และวางแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยนำผลการนิเทศติดตาม มาพัฒนาแล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผลและสร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมการจัดการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจในการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแผนงานโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตแก้ปัญหา พัฒนาตนเองได้ ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ส่งเสริมจัดตั้งชุมนุม ชมรม ให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน

ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนหรือคณะทำงานในวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ครูผู้สอนได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ และบริบทของชุมชน และสังคม รวมถึงความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นต่างๆของสังคม

สถานศึกษาจัดประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สนใจ ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ และจัดตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของหลักสูตรมีความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพราะการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสนับสนุนและผลักดันให้มีการส่งเสริมแนวความคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งสืบเนื่องมาจากในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-10 สังคมไทยได้อัญเชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโครงการตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นทางออกของสังคมไทยที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี พิมพ์สาตี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติดา ปลื้มฤทัย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ เครือเหล่า (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง และให้เพิ่มเติมการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและนำผลการนิเทศติดตามมาพัฒนา อย่างต่อเนื่อง การสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของทองดี พิมพ์สาลี (2558:91) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เพื่อทำตามนโยบายของโรงเรียนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ ทุกระดับชั้น เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติจริง เนื่องจากการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดกับผู้เรียนอย่างได้ผลและเป็นรูปธรรมด้วยกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การร่วมมือกันทำงานเป็นทีม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีการวัดและประเมินผล มีผลการเรียนรองรับ จึงทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ มีการสอดแทรกหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และครบทุกระดับชั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี พิมพ์สาลี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ เครือเหลา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ มีการสอดแทรกหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และครบทุกระดับชั้น

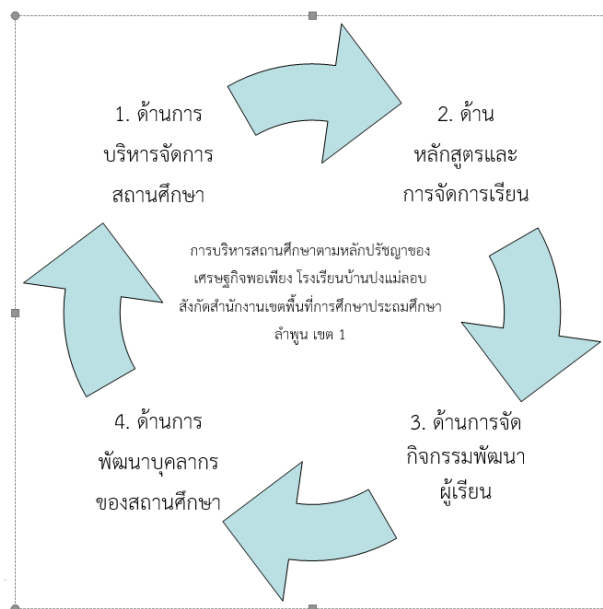
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก เพราะการส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมสนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ เครือเหลา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี พิมพ์สาส์ (2558:83) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนานกยุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคุดธานี เขต 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก จัดการส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ได้พบองค์ความรู้ในการบริหาร 4 ขั้นตอน ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2 สรุปองค์ความรู้

จากภาพที่ 2 แสดงถึงการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของชุมชนทำความเข้าใจในบริบทของชุมชน สังคม เพื่อส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้พร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในคณะครูระดับช่วงชั้นและจัดทำเครื่องมือ วัดและประเมินผลที่หลากหลาย ดำเนินงานนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา

ประเมินผลและสร้างขวัญและกำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแผนงานโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตแก้ปัญหาพัฒนาตนเองได้ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนหรือคณะทำงานในวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ครูผู้สอนได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ และบริบทของชุมชน และสังคม รวมถึงความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นต่างๆของสังคม

สรุป

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของชุมชน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรมีการกำหนดคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนหรือคณะทำงานในวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรประชุม อบรม เกี่ยวกับ การนำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น แผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง และขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการประชุม อบรม เกี่ยวกับ การนำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น แผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง และขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยเรื่อง การติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ควรทำวิจัยเรื่อง หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ควรทำวิจัยเรื่อง แผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมผู้เรียน ให้อยู่อย่างพอเพียงโรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ควรทำวิจัยเรื่อง ขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปางแม่ลอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *เอกสารแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ประจำปี 2554-2556*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กานต์ชนิด ต๊ะนัย. (2554). *การน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย(การศึกษาอิสระครุศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชวลิต จันทร์ศรี. (2550). *สาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทองดี พิมพ์สาลี. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4(การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปรียานุช พิบูลสรารุจ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- พรชัย เจดามาน, ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์, โชคชัย ยืนยง, ไพรฑูรย์ พิมพ์ดี, อัคพงษ์ สุขมาตย์ และ เจริญ สุขทรัพย์. (2566). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาในพลวัตศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืนของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 168-186.
- พินิจ เครือเหล่า. (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม(การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร(สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สุชาดา ปลื้มฤทัย (2559). *การศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

Phumphongkhochasorn, P., Damnoen, S., Tuwanno, P. D. M., Srichan, P. W. (2022). Educational Quality Assurance and School Management Standards According to International. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 6(1), 1–16.